

Å l a n d s l a n d s k a p s -

s t y r e l s e s framställning till

Ålands landsting med förslag till land-

nr 9/1955. skapslag om ändring av landskapslagen

angående läroplikt i landskapet Åland.

(9/54).

I en till landskapsstyrelsen riktad skrivelse har folkskolinspektören Erik Bertell framhållit bl.a. följande:

" Under diskussionen om de reducerade skolornas svagheter och deras avhjälpande har framhållits att man - liksom i Sverige - kunde låta lägre folkskolan följa med undervisningen hela läsåret men genom intagning vartannat år erhålla i regel endast tre läslag, och att man i skärgården kunde avkorta arbetstiden i en centraliserad arbetande sjunde klass men komplettera genom en som dagskola åttonde klass.

Det vore värdefullt om man i liknande fall, på någon ort där intresse för saken finnes, kunde praktiskt pröva sådana förslag till omorganisering eller förbättring. Härför borde emellertid landskapsstyrelsen äga rättighet att i experimentsyfte på anhållan bevilja kommun eller skoldistrikt rätt till undantag från lagens vanliga bestämmelser om skolformer och deras arbetstider."

Landskapsstyrelsen anser, att en sådan avvikelse från gällande

stadganden borde få göras under förutsättning att elevernas samman-

lagda arbetstid i skolan inte förkortas. De reducerade skolorna

medför med nödvändighet en svagare undervisning med nuvarande sys-

tem och ändring kan inte åstadkommas med centralisering i våra

skärgårdsförhållanden. En intagning vartannat år skulle visserli-

gen medföra, att en del elever - teoretiskt hälften - , skulle bör-

ja sin skolgång ett år senare eller vid 8 års ålder, men den ringa

olägenhet, som härav skulle följa torde mer än väl uppvägas av att

undervisningen skulle vinna i effektivitet.

På grund av det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt

förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om ändring av landskapslagen angående läroplikt i landskapet Åland

utfärdad den 31 mars 1954.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas, att 7 § i land-

skapslagen den 31 mars 1954 angående läroplikt i landskapet Åland

(9/54) skall erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

Folkskolan utövar sin verksamhet antingen som fullständig folk-

skola, vilken indelas i lägre och högre folkskola, eller som redu-
cerad folkskola.

Fullständig folkskola omfattar sju årsklasser, av vilka de

tvenne lägsta bilda den lägre och de fem högsta årsklasserna den

högre folkskolan. Reducerad folkskola har ävenså sju årsklasser,

men arbetar med en lärare, sålunda att en del av lästiden användes

till undervisning i de två lägsta och den andra delen i de fem

högsta årsklasserna. I vardera skoltypen meddelas fortsättnings-

undervisning under ett års tid.

Med landskapsstyrelsens tillstånd kan i fullständig folkskola

tredje klassen tillfälligt överföras till lägre folkskolan.

Den högre folkskolan är alltid fast. Lärotiden i densamma är

trettiosex veckor av läsåret. Dock må eleverna i de två eller tre

högsta årsklasserna under hösten, då lantbruks- eller andra till

befolkningens stadigvarande näringsfång hörande brådiskande arbeten

sådant påkalla, genom direktionens beslut befrias från skolgång

för högst femton dagar av skolarbetet. Likaså må i lägre folkskola

med en lärare enligt direktionens beslut en klass helt eller del-

vis undervisas ensam under högst tre veckor i början av läsåret,

varvid övriga elever åtnjuta ledighet. Direktionens beslut skall

ofördröjligen delgivas inspektören.

Den lägre folkskolan är antingen fast, i vilket fall läraren arbetar inom ett eller också turvis inom två distrikt, eller ambulatoriskt, varvid läraren är i verksamhet turvis på två orter inom skoldistriktet. Lärotiden är trettiosex veckor, om läraren är i verksamhet på en undervisningsort, samt aderton veckor, om läraren arbetar på två undervisningsorter.

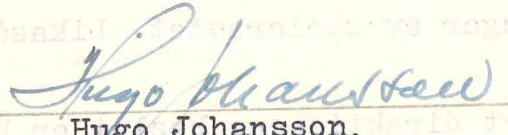
Reducerad folkskola är alltid fast. Undervisningstiden i densamma är fyrtio veckor.

Den egentliga folkskolan är sexårig, därest kommunen anordnar tvåårig dagfortsättningsundervisning.

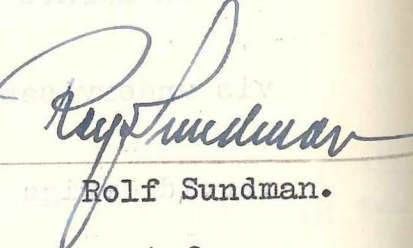
Landskapsstyrelsen kan i experimentsyfte medgiva avvikelser från i denna lag ingående stadganden om skolformer och deras arbetstider under förutsättning att elevernas sammanlagda arbetstid i skolan icke därigenom förkortas.

Mariehamn den 3 mars 1955.

Lantråd

Hugo Johansson.

Landskapssekreterare

Rolf Sundman.

t.f.

N: 2/1955.

LAGUTSKOTTETS betänkande N: 2/1955 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om ändring av landskapslagen angående läroplikt i landskapet Åland, utfärdad den 31 mars 1954. (N: 9/1955)

Förenämnda framställning, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, har utskottet behandlat och får för landstinget värdsammast framhålla följande:

Syftemålet med lagförslaget är att effektivisera undervisningen i de reducerade folkskolorna, vilka icke helt och hållet kunna avskaffas såsom skoltyp på grund av särskilt då lokala förhållandena i vissa skärgårdskommuner. För att uppnå detta syfte bleve det nödvändigt, såsom landskapsstyrelsen i sin motivering framhåller, att i vissa fall frångå läropliktslagens stadganden om läropliktsåldern (§ 3 mom. 1). Det synes emellertid icke vara tillfyllest att enbart möjliggöra för kommun eller skoldistrikt att på anhållan införa andra skolformer och arbetstider än de, som läropliktslagen förutsätter såsom vanliga, även om såsom villkor härför stadgas att elevernas sammanlagda arbetstid i skolan icke därigenom förkortas.

Syftemålet kan enligt utskottets uppfattning sålunda icke uppnås genom det föreslagna tillägget till läropliktslagen, ty läropliktslagens § 3 mom. 1 kvarstår dock oförändrat. Tillämpningen av en i förslaget avseende kompletterad landskapslag om läroplikt för uppnående av nämnt syftemål möjliggöres icke heller genom stadgandet i § 3 mom. 2, att "tiden för läroplikts fullgörande må framskjutas ett år, där barnets målsman eller folkskolans direktion prövar det för barnet nyttigt", ty detta stadgande har avseende endast på enskilda fall - barnets sjukdom, efterblivenhet eller dylikt - och kan ej generellt tillämpas på barnen i en hel kommun eller ett helt skoldistrikt.

Uppenbarligen har landskapsstyrelsen undvikit att i lagtexten införa generell bestämmelse om rätt att avvika även från den allmänna läropliktsåldern, ty enligt § 11 punkt 6) i självstyrelselagen tillkommer rikets lagstiftande organ uteslutande rätt till lagstiftning i ärenden angående "grundsatsen om allmän läroplikt, såvitt fråga är därom, under vilka åldersår läroplikt skall tillämpas." Med hänsyn till samma lagrum anser utskottet också för sin del enhälligt, att landstinget överskrider sin lagstiftningsbehörighet genom att lagstifta om läropliktsåldern, och kan därför icke föreslå sådant tillägg till lagtexten, som skulle hava avseende på läropliktsåldern.

Ur behörighetssynpunkt föreligger sålunda enligt utskottets uppfatt-